

AKYS-TIEDOTE

1/2026

Arabikansojen ystävyysseura ry
50 vuotta Palestiinan kansan rinnalla

جمعية الصداقة العربية الفنلندية

Israelin hiljainen sota

Libanonin
palestiinalaisevakot
jälleen pakosalla

Tilanne Libanonissa
on järkyttävä

Mikä lännen
johtovaltioilta todella
meni pieleen

Israel ei kunnioita
uskonnonvapautta

Uusia kirjoja

Ghassan Kanafanin
novelli

Vantaalta Palestiinaan

AKYS-tiedote 1/2026

Arabikansojen ystävyysseura ry
Taina Dahlgren, pj
Sirkku Kivistö, vpj
Eero Hakanen, sihteeri

Päätoimittaja Taina Dahlgren
Taitto Asmo Koste

ISSN 0789-5054 (painettu)
ISSN 2984-6366 (verkkojulkaisu)
Painopaikka: PicaScript Oy Helsinki

Kirjoituksissa esiintyvät mielipiteet eivät ole AKYSin virallisia kantoja.

Tutustu toimintaamme, liity jäseneksi:

akys.fi
AKYSin Facebook-sivut: <https://www.facebook.com/groups/386186418097/>
AKYS tiedottaa Facebook-sivut: <https://www.facebook.com/akystiedotus/>
Instagram: https://www.instagram.com/akys_yhdistys/

Jäsenmaksu/v 25 €, pienituloisille 10 €
Tilille: FI97 8000 1201 6693 56 viite 70001

Tue palestiinalaisia! AKYSin tukitilit:

Libanonissa olevat palestiinalaispakolaiset:

kummilapsitili FI93 8000 1101 2300 02
viite 1009
päiväkotitili FI56 8000 1700 4747 46 viite
2008
vanhuskummitili FI20 8146 9710 0461 36
viite 2011

Palestiina-tukitili:

Tue Gazan terveydenhuoltoa FI95 8000
1300 9905 05 viite 3007

Rahankeräyslavan myöntäjä: Poliisihallitus.
Lupa RA/2020/1032.

Toimeenpanoalue: Koko Suomen alue Ahvenanmaata lukuun ottamatta. Varat käytetään vähävaraisten palestiinalaisten tukemiseen Libanonissa, Länsirannalla ja Gazassa.

Antamalla yhteystietosi saat AKYSiltä raportteja keräyksestä ja keräysvarojen käytöstä.

Pääkirjoitus Taina Dahlgren

Israelin hiljainen sota

Yhdysvaltain sotatoimet ovat näennäisesti vaienneet tulitauon alettua sen ja Iranin välillä. Israel on muodollisesti liittynyt tulitaukoon Iranin osalta, mutta entinen meno jatkuu Libanonissa. Nyt sen armeija seisoo vahtimassa kun yksityiset yritykset hallituksen käskystä tuhoavat kaikkea elollista ja rakennettua Litanijoen eteläpuolella. Etelän asukkaiden mahdollisuus palata koteihinsa tuhotaan. Myös pommit paukkuvat eikä sotatoimille näy loppua.

Maaliskuussa julkaistu Israelin toimia Länsirannalla koskeva YK:n ihmisoikeusvaltuutetun toimiston raportti osoittaa, että Israelin laajeneva siirtokuntatoiminta ja yhä uusien alueiden anneksaatio yhdessä siirtokuntalaisten lisääntyneen väkivallan kanssa ovat kuluneen vuoden aikana johtaneet palestiinalaisten lisääntyneeseen sisäiseen pakolaisuuteen. Etninen puhdistus on entistä suurempi uhka ja tosiasia Länsirannalla ja Itä-Jerusalemossa. Ihmisoikeusvaltuutettu Volker Türk vaatii Israelia heti täysin lo-

Helsinki 14.3.

pettamaan siirtokuntien perustamisen ja laajentamisen, evakuoimaan kaikki siirtokuntalaiset sekä lopettamaan palestiinalaisalueiden miehityksen. <https://www.ohchr.org/en/press-releases/2026/03/israels-settlement-expansion-drives-mass-displacement-west-bank-un-report>

Samanaikaisesti pommit paukkuvat edelleen Gazassa, jossa valtaosa ihmisistä on menettänyt kotinsa ja toimeentulonsa mahdollisuudet. Presidentti Trumpin häikäilemätön suunnitelma pilvenpiirtäjien ja turistikeskusten rakentamisesta gazalaisten kotien paikalle on vain pahentanut sodan uhrien kärsimystä, vaikka suunnitelmaa meillä onkin hallituspiireissä luonnehdittu positiiviseksi. Suunnitelmalla ja sitä muka toteuttavalla Rauhanneuvostolla ei ole mitään tekemistä todellisen ja oikeudenmukaisen rauhan tai yhdenkään osapuolen turvallisuuden kanssa.

Israel on jälleen hyökännyt Global Sumud Flotillan aluksiin ja väkivaltaisesti pidättänyt osanottajia kansainvälisillä vesillä. Espanjan mielestä Israel loukkaa kansainvälistä oikeutta näillä toimilla, mutta täällä ei hallitusta voisi vähempää kiinnostaa.

Miehittäjä tunnistaa toisen miehittäjän ja heidän etunsa yhdistyvät. Näin on käynyt myös Venäjän hyökkäyksen kourissa olevalle Ukrainalle, jonka viljasatoa Venäjä on myynyt varastettuna tavarana Israelille. Haaretz-lehden mukaan Israelin satamissa on tänä vuonna purettu ainakin neljä laivanlastillista Venäjän Ukrainalta valtaamalta alueelta tuotua viljaa, joka on Ukrainan ja France24-reportterin mukaan kansainvälisen oikeuden kannalta varastettu Ukrainalta. Israel on näin tukenut Venäjän sotaa. Ukrainan presidentin Zelelenskin nostettua metelin viimeisimmän laivan kohdalla Israel käännötti sen Haifan satamasta. Ukraina ilmoittaa valmistelevänsä pakotepakettia asiassa.

Israelin kannalta olennainen tapahtuu nyt Libanonissa ja palestiinalais-

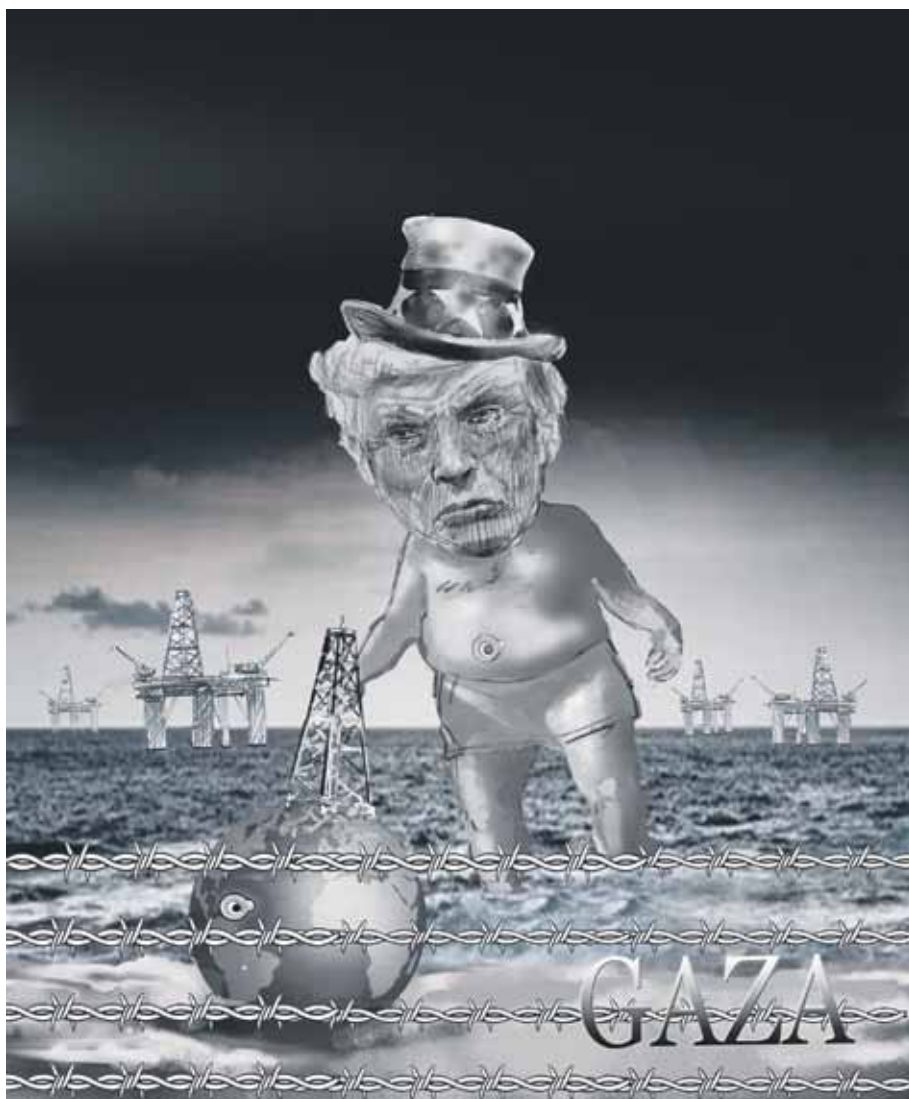
alueilla, kun maailman huomio on muualla. Sen politiikka muuttuu yhä ryöyhkeämmäksi. Nyt on aika kaikkien herätä näkemään mihin Israelin ja Yhdysvaltain politiikka on Lähi-idän johtamassa.

On ilahduttavaa, että oppositiopuolueiden taholta on sekä Eduskunnassa että muuten oltu hereillä ja vaadittu hallitukselta ponnekkaampia toimia. Enää ei riitä, että ollaan joukon jatkona kirjelmässä. Pitää myös toimia niin, että EU saadaan vihdoinkin näkemään tosiasiat. Meidän pitää saada hallitus, joka uskottavasti ajaa EU:n ja Israelin välisen assosiaatiosopimuksen jäädyttämistä, lopettaa asekaupat Israelin kanssa ja tunnustaa Palestiinan valtion.

Tämänkertaisessa numerossa on esillä kolme teemaa. Puhumme Libanonin järkyttävästä tilanteesta, Pa-

lestiinasta ja taustoitamme Lähi-idän kroonista, taas kerran eskaloitunutta väkivaltaa valaisemalla Lännen ja ennen kaikkea Yhdysvaltojen pitkäaikaista sekaantumista alueen maiden asioihin sekä sen seurauksia ja menetettyjä mahdollisuuksia koko alueen yhteiskunnallisessa ja poliittisessa kehityksessä.

Jatkamme merkittävän palestiinalaisen kirjailijan Ghassan Kanafanin novellien suomentamista julkaisemalla vuonna 1962 kirjoitetun *Surullisten appelsiinien maan*. Se kuvaa vuoden 1948 katastrofia lapsen näkökulmasta. Kertomus on hyvin vaikuttava siinä moninaisuudessa, jolla se tekee naqban näkyväksi kaikessa julmuudessaan ja psykologisessa ulottuvuudessaan. Se kertoo mitä pakolaisuus tekee ihmiselle.

Sirkku Kivistö

Akysin kummilapset kertovat väestön pakkosiirtojen arjesta

”Meidän oli sodan takia pakko lähteä kotoa. Nyt olemme majoituspaikan yhdessä huoneessa monien muiden ihmisten kanssa. Rukoilen joka päivä, että sota loppuisi ja voisimme palata kotiin ja jättää nämä kärsimykset taaksemme”, kirjoittaa 12-vuotias tyttö kummilleen Suomeen.

Palestiinalaisten piina Libanonissa on jatkuvaa. Nyt he ovat Israelin hyökkäyksen, pommitusten ja jatkuvan uhkailun takia lähteneet Etelä-

Libanonin ja Beirutin leireistä ja liittyneet miljoonan libanonilaisen pakkosiirretyn virtaan.

Etelä-Libanonissa on 55 kylää rauhioina. Pakenijat ovat asettuneet sukulaisten luokse, tilapäisiin hätämajoitustiloihin tai vuokranneet asuinitilaa. Evakoiden tulo pohjoisempiin kaupunkeihin ja kyliin ei ole täysin turvallista. Pelätään, että Israel seuraa pakenevia shiioja. Ymmärrettävästi myös valtavan pakolaismää-

rän toistuva majoittaminen koettelee luonnollista auttamishalua. Syyriasta aikanaan paenneita palestiinalaisia on maaliskuussa palannut Syyriaan noin 1200.

YK:n palestiinalaisista huolehtiva UNRWA-Libanon aloitti hätäapuohjelman maaliskuun neljäntenä. Terveysasemista viisi on suljettu, 21 on toiminnassa. UNRWAn keskusapteekki toimittaa lääkkeitä paikallisiin toimipisteisiin. Ruokahuoltoa

UNRWA/ MAYSOUN MUSTAFA

Sisarukset Battirin koulun majoituskeskuksessa.

varten on perustettu isoja keittiöitä. Ruuan ja majoitustarvikkeiden kuljetukset ovat murskautuneiden teiden vuoksi hankalia. Vesi- ja jätehuoltoa on vaikeaa saada hoidetuksi.

Koulutuksen järjestelyjä UNRWA on tehnyt Libanonin opetusministeriön kanssa. UNRWAn 60 koulusta 35 oli auki ja 25 oli etäopetuksessa huhtikuun lopulla. UNRWA on perustanut kahden koulunsa tiloihin hätämajoituskeskukset, toisen etelään, toisen pohjoiseen. Jotkut perheet ovat kuitenkin päättäneet jäädä koteihinsa riskeistä huolimatta, lähinnä taloudellisten rajoitusten vuoksi tai koska heillä on ollut aiemmista evakuoinneista huonoja kokemuksia.

Kriisiaikojen järjestelyihin tottuneina UNRWA ja paikalliset kansalaisjärjestöt ovat laatineet toimintasuunnitelman ja sopineet vastuunjosta. Beit Atfal Assumoud (BAS) on nimetty UNRWAn pääyhteistyökumppaniksi Nahr el-Baredin leirissä sijaitsevan Battirin koulun majoituskeskukseen. Tehtävänä on erityisesti psykososiaalisen tuen ja virkistystoiminnan järjestäminen perheille. Battirin majoituksessa oli huhtikuun lopulla 243 ihmistä. Huhtikuun viimeisellä viikolla BASin työntekijät järjestivät psykososiaalisen tuen tilaisuuksia 62 lapselle ja 54 nuorelle. Niiden lisäksi 28 huoltajaa osallistui vanhemmuutta hätätilanteessa tukeviin ryhmiin. BAS jatkaa myös rajoitusten puitteissa oman toimintakeskusten työtä eri puolilla Libanonia. Henkilökunta pitää WhatsAppilla yhteyttä perheisiin ja välittää lapsille koulutehtäviä ja leikkien ohjeita. Joskus perheen tavoittamisessa on vaikeuksia.

BASin työntekijöitä on koulutettu hätätilan lastensuojelutehtäviin. Battirin keskuksessa on myös tehty sukupuolisen väkivallan vaaran arviointi. Nuorten ryhmä on saanut koulutusta musiikkitoiminnan vetämiseen hätämajoituspaikoissa.

Beit Atfal Assumoudin mukaan kodeistaan paenneilla on vastassaan monitahoinen humanitaarinen kriisitilanne, jossa taloudelliset, sosiaaliset ja psykologiset ongelmat kytkeytyvät yhteen. Niiden muodostama taakka on musertava.

Evakuoituneet perheet eivät tarvitse vain apua, vaan myös humaanin lähestymistapaa, joka auttaa heitä säilyttämään ihmisarvonsa, vah-

vistaa heidän selviytymiskykyään sekä palauttaa heidän turvallisuuden ja yhteenkuuluvuuden tunteensa.

Lähteet

NISCVT: Field Assessment of Displaced Families – Family Happiness Program April 7, 2026

Aina, Kassem: Emergency Response Concept Note Support to Displaced Families in Northern Lebanon May 7, 2026

UNRWA Situation reports #6, #8 and #9 on the Lebanon Emergency Response 2026

Palestiinalaisperheet ajettu taas pakoon

Yhteistyöjärjestö Beit Atfal Assumoud organisoi apua hätämajoitukseen Libanonin pakolaisleireissä

Leirien hätämajoituksissa on 2400 perhettä, joissa 9700 jäsentä (7.4.).

BAS KUVA-ARKISTO

Tarvitaan ruokaa, vettä, majapaikka, hygienatarvikkeet, rahaa lääkkeisiin.

Voit tehdä lahjoituksen

Psykologien Sosiaalinen Vastuu ry

FI33 8000 1900 7035 30

Viite 1656

MobilePay26863

Keräyslupa RA/2020/1295

Beit Atfal Assumoudin työntekijät toimittavat avun perille, tarjoavat psykologista tukea ja järjestävät stressiä lievittäviä toimintoja.

Psykologien Sosiaalinen Vastuu (PSV) ry, vastuu.fi/Libanon
<https://www.facebook.com/PsykologienSosiaalinenVastuuRy>,
 nsta @psv_ry, psv@vastuu.fi

Nina Lyytinen (ingressi Taina Dahlgren)

Sota mahdollistaa hyväksikäytön

Libanon on taas Israelin hyökkäyksen kohteena ja palestiinalaiset ovat jälleen joutuneet jättämään kotinsa. Inhimillinen kärsimys koskettaa.

Psykologi Nina Lyytinen kirjoitti oheisen tekstin syksyllä 2024 joutuessaan poistumaan Beirutista äkillisesti pahentuneen tilanteen takia. Nyt tilanne on paljon pahempi kuin silloin.

- Tilanne Libanonissa on järkyttävä, Nina Lyytinen sanoo. Me hyväosaiset voimme kuitenkin yleensä aina poistua konfliktialueelta. Toisin on niillä, joilla ei ole minne mennä tai joita ei päästetä minnekään.

Tätä tilannetta Nina Lyytinen kuvaa erinomaisesti oheisessa kirjoituksessaan.

Libanonin-matkallani sain hivenen tuntumaa siitä taloudellisesta, sosiaalisesta ja henkisestä hyväksikäytöstä, joka liittyy siviilien asemaan sodassa. Kaikki kokemani herätti minussa vihaa ja turhautumista. Koko ajan olin myös tietoinen siitä, että olen itse etuoikeutettu, minua odotti turvallinen koti.

Kotimatvani Libanonista mutkitui, koska Israelin pommituksista johtuen lentoyhtiöt peruivat lentoja. Resilienssi oli koetuksella moneen otteeseen.

Resilienssi tarkoittaa esimerkiksi valmistautumista mahdollisiin haasteisiin ja muutoksiin. Kun tilanne on epävakaa, muutokset voivat tapahtua yllättäen ja hyvin nopeasti. Jos ei ole ennakkoon pohtinut, miten toimia, voi stressaavassa tilanteessa olla vaikea hahmottaa olemassa olevia vaihtoehtoja.

Jouduin miettimään vaihtoehtoisia keinoja palata kotiin, kun lentoni Istanbulin kautta Helsinkiin peruttiin ja oli mahdotonta löytää tilalle uutta lentoa seuraavien päivien aikana.

Olin etukäteen selvittänyt, että Libanonista pääsee tarvittaessa laivalla Kyprokselle tai Turkkiin. Aloin etsiä vaihtoehtoisia lentoja ja laivamatkoja. Kaikki lennot olivat täynnä. Seuraava lento Eurooppaan olisi ollut vasta parin viikon päästä ja vapaana vain yksi paikka.

Mietin hetken, mitä tekisin. Työprojektit Suomessa odottivat. Päätin olla varaamatta lentoa, sillä tarjolla oli laivamatka Kyprokselle päivää ennen alkuperäistä matkustusajan kohtaani. Laivamatka oli mielestäni ylihintainen, ja hinnat nousivat päivä päivältä. Olin kuitenkin etuoikeutetussa asemassa. En ollut jättämässä kotiani, perhettäni tai elämäni kotimaassa, vaan olin palaamassa kotiin. Paikalliset ystäväni auttoivat järjestämään kotimatvani.

Fyysinen ja henkinen turva

Yöllä ennen matkaani Kyprokselle sain koskettavan yhteydenoton palestiinalaiselta ystävältäni. Hän kysyi, voisiko hänen teini-ikäinen poikansa läh-

teä mukaani. Lupasin selvittää asian. Halusin olla avuksi, mutta samalla tuntui kuin sydämeni olisi särkynyt. Koko kehoni oli voimakkaan tunteen vallassa. Minua satutti minkälaisen päätösten edessä perheet ovat hädän keskellä. "Lähetääkö oma lapsi tai muu läheinen turvaan mutta eroon kodista ja läheisistä." Ei vanhempien ja lasten pitäisi joutua tällaisten päätösten eteen. Se tuntui vääraltä.

Aamuyön tunnit kuluivat ja lopulta poika päätti jäädä äitinsä ja isovanhempiensa luo. Ymmärsin päätöksen täysin – perheen läheisyys toi hänelle turvallisuuden tunnetta, jota pommitusten keskellä kipeästi tarvittiin. Fyysinen turva voisi olla muualla, mutta oman perheen ja kodin jättäminen on iso päätös. Se ei välttämättä tuo henkistä turvaa.

Omaakin turvallisuudentunnettaani pommitusten alettua lisäsivät erityisesti ihmiset ympärilläni. Vaikka päivät ja yöt olivat täynnä droonien surinaa ja pommituksia, yhteisön levollisuus rauhoitti. Meillä oli WhatsApp-ryhmiä, joissa vaihdoimme kuulumisia päivän ja yön aikana.

Pommitusten äänet herättivät minut usein, mutta opin, että harvoin oli vain yksi räjähdys. Odotin toista ja kolmatta räjähdystä ennen kuin annoin itselleni luvan rauhoittua uudestaan uneen.

Odotusta ja epävarmuutta

Saavuin satamaan aikaisin aamulla mieli täynnä ristiriitaisia tunteita. Laivamatkani ei tietenkään sujunut alkuperäisten suunnitelmien mukaan. Täähänkin olin jo etukäteen varautunut mm. varaamalla riittävästi evästä mat-

kalle, jonka piti kestää 5-6 tuntia. Lopulta siihen kului n. 22 tuntia.

Mitä sitten tapahtui? Miksi emme lähteneet satamasta niin kuin alun perin oli informoitu? Meille kerrottiin laivalla noin kuuden tunnin odottelun jälkeen, että kyseisenä päivänä oli tullut uusi säädös tai laki, joka viivästytti matkaamme. Jonkun piti tulla tarkastamaan laiva. Tämä tarkoitti lisää paperitöitä ja lisämaksuja laivan omistajalle.

Olin odottanut satamassa kymmenen tuntia, kun laiva lopulta lähti kello 17. Pitkä odotus tuotti epävarmuutta. Informaatiota saatiin niukalti siitä, miksi lähtö viivästy.

Matka Kyprokselle oli pitkä ja uuvuttava, mutta olo helpottui, kun viimein saavuimme perille.

Kyprokselle saavuttuani maksoin yllättäen ”viisumimaksun” – tosin en jaksanut enää väitellä asiasta. Olin väsynyt, mutta helpottunut. Yön aikana tapasin ihmisiä, jotka olivat panneet sodan tuhoja. Minä olin matkalla kotiin, mutta he olivat jättäneet taakseen kotinsa ja koko elämänsä. Tunsin itseni ulkopuoliseksi ja hyvin etuoikeutetuksi heidän rinnallaan. Meidän kokemuksemme olivat hyvin erilaisia. Suru heidän kohtalostaan oli syvästi läsnä, ja syyllisyys omasta etuoikeutetusta asemasta painoi mieltäni.

Aamuyöllä pääsin majapaikkaani, ja tuntui hyvältä nukkua hiljaisuudessa ilman droonien ja pommitusten ääniä. Vaikka olin turvassa, mieleni oli täynnä ristiriitaisia tunteita. Ajattelin heitä monia, jotka jäivät edelleen elämään epävarmuuden ja vaaran keskelle, vailla mahdollisuutta muuttaa tilannettaan. Vailla mahdollisuutta elää turvassa.

Toiset hyötävät ihmisen kurjuudesta

Sota ei ainoastaan tuhoa ihmishenkiä ja infrastruktuuria vaan myös ih-

misten turvallisuuden tunnetta ja mielenterveyttä. Sota avaa ovet taloudelliselle hyväksikäytölle. Sodankäynnin ja hätätilanteiden keskellä on aina niitä, jotka näkevät ihmisten hädän keinona hyötyä taloudellisesti. Tämä julma hyväksikäyttö kohdistuu erityisesti siviileihin, joilla ei ole muuta vaihtoehtoa kuin maksaa kalliista pakomatkoista, peruselintarvikkeista tai jopa turvasta, jota he eivät koskaan saavuta.

Sodan keskellä hinnat nousevat pilviin, ja elämän perusedellytykset muuttuvat luksukseksi. Esimerkiksi elintarvikkeita, lääketarvikkeita ja puhdasta vettä on niukalti saatavilla sodan runtelemilla alueilla. Tämä johtaa usein toisten hyötymiseen ja ns. ”mafian” toimintaan, jossa välttämättömyyksistä veloitetaan moninkertaisia hintoja verrattuna normaaliin aikaan. Ihmiset, jotka ovat menettäneet kotinsa, turvallisuuden tunteensa ja elinkeinonsa, joutuvat maksamaan kohtuuttomia summia selviytyäkseen hengissä vielä yhden päivän. Tämä on yksi esimerkki siitä, miten sota ei ainoastaan tuhoa fyysisesti ja sosiaalisesti vaan lisäksi taloudellisesti ja henkisesti.

Pakolaisuus tuo mukanaan oman karmean taloudellisen ja henkisen hyväksikäytön. Ihmiset, jotka pakenivat kodeistaan turvapaikan toivossa, kohtaavat usein hämärepeäisiä salakuljettajia ja välittäjiä, jotka vaativat rahaa viedäkseen heidät turvaan. Pakomatkojen hinnat voivat olla käsittämättömän korkeita, ja kun siviilit ovat epätoivoisia, he joutuvat usein lainaamaan suuria summia rahaa tai myymään kaiken omaisuutensa päästäkseen pois sodan jaloista. Kuitenkaan luvattu turvapaikka ei välttämättä koskaan toteudu. Moni ei koskaan saavuta todellista turvapaikkaa tai he kohtaavat lisää hyväksikäyttöä matkan varrella.

Lisäksi sodan aikana syntyy uusia sääntöjä ja määräyksiä, jotka usein kohdistuvat suoraan siviileihin. Nä-

mä säädökset saattavat vaikuttaa esimerkiksi liikkumiseen tai kaupankäyntiin ja ne voivat johtaa äkillisiin kustannuksiin tai yllättäviin maksuvelvoitteisiin. Kun kriisi syvenee, siviilit joutuvat maksamaan lisämaksuja erilaisista tarkastuksista tai viisumeista, joita he eivät alun perin osanneet odottaa. Sodan kaaoksessa byrokratia kasvaa, ja usein tarvitaan välikäsiä, joiden avulla ihmiset voivat järjestää tarvittavia papereita ja matkoja – tietysti suuria korvauksia vastaan.

Sodan keskellä toimivat yritykset ja paikalliset toimijat saattavat myös hyötyä suoraan konfliktista. Kuten itse sain nähdä kun laivamatkojen hinnat nousivat päivä päivältä kysynnän ja ihmisten epätoivon kasvaessa. Tämä tarjosi hyvän mahdollisuuden hinnoittelun manipulointiin.

Siviilit, jotka eivät voi jäädä sodan keskelle, joutuvat maksamaan ylihintaisista palveluista ja samalla yritykset rikastuvat toisten ahdingolla. Tätä voidaan nähdä kuljetuspalveluiden lisäksi väliaikaisten majoitusten kohdalla, joissa hinnat kohoavat nopeasti, kun ihmiset kilpailevat turvapaikoista. Libanonissa tämä näkyi vuokrahintojen nousuna ja pitkinä vuokrasopimuksina.

Siviilien hyväksikäyttö sodassa ei ole ainoastaan suoraa väkivaltaa tai propagandan kohteeksi joutumista, vaan myös taloudellista riistoa, joka syventää heidän kärsimystään. Sodassa siviileistä tulee kirjaimellisesti valuuttaa – heidän hätänsä, pelkonsa ja selviytymistaistelunsa muuttuvat osaksi synkkää taloudellista peliä, jossa häikäilemättömät toimijat hyödyntävät jokaisen mahdollisuuden täyttää omat taskunsa. Tämä lisää epätoivoisten ihmisten taakkaa entisestään ja luo syvän epäoikeudenmukaisuuden tunteen myös meille, jotka seuraamme tapahtumia sivusta ilman, että voimme vaikuttaa asi-oihin.

Seppo Rinne

Mikä todella meni pieleen

London School of Economics and Political Sciences -yliopiston kansainvälisten suhteiden professori **Fawaz A. Gerges** käsittelee kirjassaan *What Really Went Wrong* johtavien kolonialististen ja “jälkikolonialististen” maiden toimintaa. Gergesin kirjan johtoteemana on, että jos nämä toimijat sen sijaan, että ne lyhytnäköisellä ja ymmärtämättömällä omia etujaan ajavalla politiikallaan ovat vehkeilleet Lähi-idän maiden pitämiseksi kontrollissaan, olisivat antaneet Lähi-idän kansoille ja niiden johtajille mahdollisuuden ja tuen niiden kaipaamien itsemääräämisen, demokratian, oikeusvaltion ja yhteiskunnallisen kehityksen aloittamiseksi, Lähi-itä ja koko maailma olisivat voineet säästyä paljolta sotimiselta, hävitykseltä ja taloudellisilta vahingoilta ja koko Lähi-itä voisi nyt olla hyvinvoiva ja rauhallinen alue. Gergesin mielestä menetettyjen mahdollisuuksien ja kulkemattomien vaihtoehtoisten polkujen analysoiminen voi auttaa ymmärtämään, miten nykyisestä hetteiköstä voidaan löytää tie ulos.

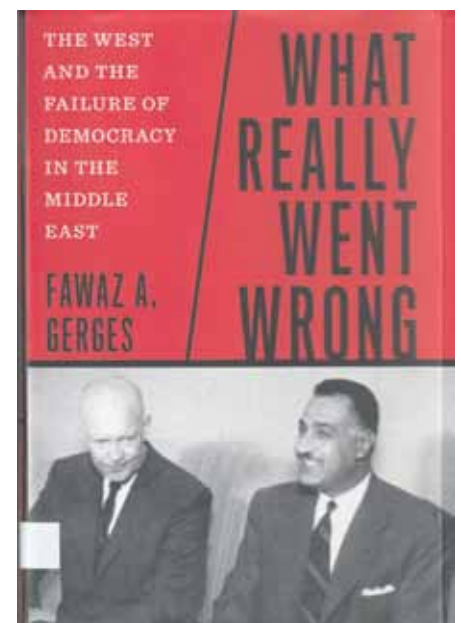
Jo ensimmäisen maailmansodan jälkeen Syyrian kansalliskongressi (tuohon aikaan Syyrian alue käsitti nykyisen Syyrian lisäksi Libanonin, Palestiinan ja Jordanian) hyväksyi emiiri **Faisalin** johdolla liberaalin demokraattisen perustuslain, joka antoi yhtäläiset oikeudet kaikille kansalaisille uskonnosta ja etnisestä ryhmästä riippumatta. Demokratia ja suvereni-teetti eivät kuitenkaan sopineet omavaltaisesti alueen holhoojiksi ryhtyneille Britannialle ja Ranskalle. Orastavan arabidemokratian murskaaminen ja sitä seurannut alueen jako kolonialistien kesken jätti jälkensä arabien ja

Lännen suhteisiin vuosikymmeniksi.

Toisen maailmansodan jälkeiseltä ajalta Gerges nostaa esiin kaksi käänteentekevää tapahtumaa, jotka laukaisivat Lähi-itää dramaattisesti muuttavan reaktioiden ja vastareaktioiden ketjun ja jotka loivat Yhdysvalloille mallin maiden sisäisiin asioihin puuttumiseksi ja hallitusten kaatamiseksi muuallakin Lähi-idässä ja maailmassa; Iranin ensimmäisen demokraattisesti valitun pääministerin **Mohammad Mossadeqin** kaataminen 1953 ja vehkeilyt Egyptin presidentin **Gamal Abdel Nasserin** syrjäyttämiseksi kolme vuotta myöhemmin.

Mossadeq oli aito edustuksellisen demokratian ja oikeusvaltion puolustaja, nationalisti ja antikolonialisti, joka visioi maansa todellista itsenäisyyttä ja pyrki maan modernisaatioon ja kansan elinolojen parantamiseen. Keskeinen strateginen tavoite tässä oli maan brittiläisen öljy-yhtiön Anglo-Iranian Oil Companyn rautaisessa hallinnassa olleiden öljyvarojen kansallistaminen. Hänet valittiinkin pääministeriksi lähes 90 prosentilla parlamentin äänistä. Lisäksi parlamentti hyväksyi kansallistamislakiehdotuksen. Tämä johti välittömästi suoraan konfliktiin Britannian hallituksen kanssa, joka näki öljytulojen menetyksen kärjistävän entisestään pahaan talouskriisiä. Britit alkoivat kampanjoida Mossadeqin hallituksen horjuttamiseksi vaihtelevin keinoin, joihin kuuluivat Iranin öljyn maailmanlaajuinen kauppasaarto ja jalostamojen sabotoiminen. Britannia myös suunnitteli sotilaallista invaasiota Iraniin.

Iranilaiset katsoivat toiveikkaina Amerikkaan, jonka he näkivät olevan vapaan eurooppalaisen imperialismien painolastista ja jolta he toivoivat pelastusta hyväksyttävän neuvottelukaisun aikaansaamiseksi. Yhdysvaltain johto ja keskeiset turvallisuuselinten virkamiehet tuottivat kuitenkin iranilaisille pettymyksen, sen sijaan että olisivat nähneet Iranin pyrkimykset samanlaisina kuin oma 1700-luvun lopulla käyty itsenäistymistaistelu. Gergesin mukaan juuri valtaan tulleen **Dwight D. Eisenhowerin** hallinnon myötä Yhdysvaltain ulkopolitiikan johtoon nousseet kovan linjan “kylmän sodan soturit” pitivät Mossadeqia vaarallisena hulluna, joka työntää Irania kommunistien syyliin. He eivät kyenneet näkemään, että Mossadeq ei ollut mitenkään Neuvostoliiton leiriin kallellaan, vaan maansa vapautta, itsenäisyyttä, modernisaatiota, taloudellista tasa-arvoa ja ihmisoikeuksia ajava demokraatti. Amerikkalaiset eivät suostuneet sotilaalliseen operaatioon, mutta olivat

valmiita yhteiseen salaiseen operaation Mossadeqin syöksemiseksi valasta.

Jos Mossadeq olisi onnistunut perustamaan kansan tukeman toimivan edustuksellisen demokratian, Iran olisi Gergesin mukaan voinut kehittyä hyvinvoivaksi maaksi, joka on rauhasa itsensä ja maailman kanssa. Washingtonin ja Lontoon johtajat olivat kuitenkin enemmän kiinnostuneita kolonialismista vapautuneiden ja neutraliteettiin suuntautuvien maiden liittämisestä omaan “epäviralliseen imperiumiinsa” ja Neuvostoliiton vastaiseen ristiretkeen. CIA levitti Mossadeqia demonisoivaa propagandaa ja sen kommunisteiksi tekeytyneet agentit nostivat basaarit ja uskonnolliset johtajat Mossadeqia vastaan. Mossadeqin kansallinen rintama hajosi ja Mossadeq joutui taktisista syistä lähentymään enemmän Tudeh-kommunistipuoluetta. Lopullisen iskun antoi CIA:n ja brittien MI6:n TP-AJAX -operaatio, johon kuului poliitikkojen, journalistien, upseerien, heimojohtajien ja katurikollisten lahjontaa, salamurhia, heimojen aseistamista ja mellakoiden järjestämistä. Alun vastoin käymisten jälkeen se johti lopulta Mossadeqin antautumiseen amerikkalaisten ja brittien hänen seuraajakseen valitseman kenraalin joukoille.

Kansan oikeudesta valita oma tiensä ja sisällissodan riskistäkin täysin pöytäamatta tehdyn kaappauksen tuloksena syntynyt uusi shaahin hallinto aloitti välittömästi opposition väkivaltaisen murskaamisen ja kehittyi repressiiviseksi autoritaariseksi järjestelmäksi. Mossadeqin ajaman itsenäisyyden sijasta maasta tuli shaahin vallan säilyttämiseksi riippuvainen Yhdysvalloista. Kaappaus katkaisi positiivisen kehityspolun, joka olisi voinut toimia mallina koko alueelle. Se myös tyrehdytti Iranin taloudellisen kehityksen, ja Iran jäi öljystä ja ulkomaisista öljy-yhtiöistä riippuvaksi maaksi. Kansa ei voinut identifioitua shaahin vallan ide-

aaleihin, ja Mossadeqin syrjäyttämisen luoman poliittisen tyhjiön täyttivät radikaalit ideologiat, kuten poliittinen islamismi. Vuoden 1979 vallankumouksessa heikot ja murennetut edistykselliset ja demokraattiset voimat jäivät islamistien jalkoihin.

Mossadeq oli ensimmäinen johtaja Lähi-idässä, joka yritti rakentaa modernin demokraattisen kansallisvaltion ja ohjata sen taloutta dynaamiselle polulle. Jos tämä olisi onnistunut, Gergesin mukaan Iranin kylvämät vapauden siemenet olisivat voineet kantaa satoa naapurimaidenkin maaperässä ja sen talouden kehittymisellä olisi ollut heijastusvaikutuksia koko alueella. Jos Yhdysvallat ei olisi ollut motivoitunut pelkästään öljyn kontrolloimisesta ja neuvostokommunismien torjumisesta, Iran olisi voinut toimia suuntaviittana koko muslimimaailmalle.¹

Egyptissä sotilasvallankaappauksen kautta valtaan noussut Nasser ei ollut Mossadeqin tapaan demokraatti. Hän oli kuitenkin ensimmäinen kansan joukosta noussut johtaja, ja hänen keskeisiä tavoitteitaan olivat brittijoukkojen heittäminen maasta, brittien miehityksen nöyryyttämisen kansan arvokkuuden palauttaminen ja maan muuttaminen varteenotettavak-

¹ Historia toistaa itseään: Amerikkalaisessa Boston 50 Review -lehdessä 6.8.2025 ilmestyneessä artikkelissa kerrotaan, että Israelin, Saudi-Arabian ja Yhdysvaltain hallitukset sekä yksityiset tahot ovat käyttäneet miljoonia dollareita persiankielisessä mediassa manipulaatiokampanjaan, jossa pehmustetaan iranilaisten yleistä mielipidettä suotuisaksi maan hallituksen vaihdolle ja 1979 maanpakoon lähteneen shaahin pojan Reza Pahlavin istuttamiselle valtaistuimelle ja hyökätään niitä vastaan, jotka vastustavat Pahlavia tai Israelin ja Yhdysvaltain hyökkäystä Iraniin. Internettiin on luotu bottiarmeija, joka levittää disinformaatiota ja tähtää demokratiaa puolustaviin ääniin. Iranin diasporassa asuvat demokraattiset voimat näkevät tämän uutena yrityksenä luoda illuusio kansan tuesta monarkin istuttamiselle ulkovaltojen toimesta. Washington Post-lehden mukaan Israelin hyökätessä 12 päivän sodassa 2025 Iraniin Mossadin farsinkieliset agentit soittivat johtaville iranilaisille viranomaisille ja uhkasivat tappaa heidät ja heidän perheensä, jos he eivät tee videoita, joissa he arvostelevat hallitusta ja ilmoittavat loikkaavansa.

si vallaksi. Nasser myös tuki rotusorron vastaisia ja vapautusliikkeitä Afrikassa sekä johti sitoutumattomien maiden liikettä koko globaalissa Etelässä. Kansa oli hänen mielestään valmis parlamentaariseen demokratioon vasta, kun sen perustarpeet on tyydytetty. Hänestä tuli autoritaarisuudesta huolimatta, taustansa ja miljoonat ihmiset köyhyydestä nostaneen politiikkansa ansiosta Egyptissä erittäin suosittu ja hänen johtajuutensa inspiroi kolonisoitujen maiden ihmisiä ympäri maailman.

Nasserin turhauttavat kokemukset Palestiinan Nakbaan johtaneessa sodassa 1948 vakuuttivat hänet vallankumouksellisen toiminnan välttämättömyydestä korruptoituneen ja omat etunsa kansan etujen edelle panevan poliittisen establishmentin kaatamiseksi, kansallisen omanarvontunnon palauttamiseksi, kansan elintason nostamiseksi ja sionistiseen aggressioon vastaamiseksi. Päinvastoin kuin Mossadeq, hän sotilastaustaisena näki armeijan olevan ainoa muutokseen kykenevä ja sen turvaava voima.

Britannian siirtomaavalta oli Egyptissä muodollisesti päättynyt 1922, mutta brittijoukkoja oli jäänyt maahan muun muassa brittien hallintaan jääneen Suezin kanavan suojaksi. Mossadeqin tavoin Nasserkin näki Yhdysvallat potentiaalisena liittolaisena maan todellisen itsenäisyyden saavuttamiseksi ja talouden kehittämiseksi. Hän halusi Egyptin pysyvän vapaana ja puolueettomana eikä pan-arabistina ollut valmis liittymään muuhun kuin arabien liittoumaan. Samat Yhdysvaltain “kylmän sodan soturit”, jotka olivat kaataneet Mossadeqin, eivät hyväksyneet tätä, vaan vaativat strategisesti kriittisenä pitämäänsä Egyptiä liittymään “Pax Americanaan” neuvostokommunismia vastaan.

Israelin hyökättyä Gazaan 1955 Yhdysvallat kieltäytyi antamasta Egyptille puolustusaseita. Vaikka Nasser suhtautui kommunismiin raivokkaan kielteisesti pitäen marxismia yhteen-

sopimattomana arabien perinteen ja uskomusten kanssa, hän kääntyi Neuvostoliiton puoleen, joka käyttikin tilaisuutta hyväkseen. Yhdysvaltojen painostus sai Nasserin kääntymään entistä enemmän sosialistisen leirin puoleen. Nasserin valta oli niin luja, että Yhdysvallat näki mahdottomaksi käyttää samaa pelikirjaa, jolla oli kaadettu Mossadeq ja Guatemalan presidentti **Jacobo Arbenz** 1954. Amerikkalaiset yrittivät ostaa Nasserin tarjoamalla rahoitusta maan kehityksen kannalta elintärkeän Assuanin padon rakentamiseen. Ehtoihin kuului rauhansopimus Israelin kanssa. Nasser piti maan täyttää poliittista autonomiaa tärkeimpänä ja kieltäytyi. Eisenhower alkoi pitää Nasseria Yhdysvaltain vihollisena numero yksi.

Neuvostoliitto myönsi Egyptille lainan Assuanin patoon. Tämän takaisinmaksamiseksi tarvittiin tuloja, joiden hankkimiseksi ja täyden kansallisen itsenäisyyden saamiseksi Nasser näki välttämättömäksi kansallistaa brittien hallinnassa olleen Suezin kanavan. Tätä seurannut Britannian, Ranskan ja Israelin hyökkäys laukaisi Suezin kriisin nimellä tunnetun eskalaation. Hyökkäystä valmistelemissa kokouksissa Israelin pääministeri **David Ben-Gurion** esitti Lähi-idän varalle oman suunnitelmansa, jonka edellytyksenä oli Nasserin korvaaminen. Lisäksi Jordania jaettaisiin Israelin ja Irakin kesken, Israel laajenisi Libanonin Litani-joelle saakka ja Punaisella merellä Aqabanlahti tulisi Israelin kontrolliin.

Yhdysvallat oli aseellista hyökkäystä vastaan peläten siitä seuraavan öljynsaantia uhkaavan alueellisen konfliktin. Hyökkäys epäonnistui täydellisesti, kun hyökkääjien oli Yhdysvaltojen asettamien taloudellisten ja sotilaallisten pakotteiden edessä myönnettävä aselepoon ja joukkojen vetäytymiseen. Egyptin-suhteissaan Yhdysvallat jatkoi vastakkainasettelua ja esti Nasserin pyytämän aseavun hyökkääjiä vastaan. Israelin vehkeily Britannian

ja Ranskan kanssa vahvisti arabien yleistä näkemystä, että Israel oli Lännen alueelle istuttama imperialistien etuvartioasema.

Yhdysvaltain Nasserin vastaisessa kampanjassa sai alkunsa Yhdysvaltain ensimmäinen Lähi-idässä sovellettu doktriini, niin sanottu *Eisenhowerin oppi*, jonka varjolla maa teki jatkossa vielä rikollisempia peiteltyjä sotilaallisia interventioita Lähi-idässä ja missä tahansa, missä Yhdysvaltojen edut olivat uhattuina. Yhdysvalloista oli tuleva Britannian tilalle hallitseva epävirallisen imperiumin valta.

Yhdysvaltain “kylmän sodan sotureiden” Nasserin vastainen politiikka kylvi Gergesin mukaan siemenet tulevalle sekasorrolle Lähi-idässä. Jos Yhdysvallat olisi ottanut kolonialismin vastaisen asenteen eikä yrittänyt heikentää Nasseria, Suezin kriisi ei olisi puhjennut eikä sitä seurannut alueellinen dynamiikka olisi jäänyt kehittymättä. Dynamiikka poiki seuraavina vuosikymmeninä lisää konflikteja, verenvuodatuista ja kaaosta. Voimien ja ideologioiden tasapaino alueella keikahti uskonnollisten ja muiden ääriryhmien puolelle, mikä muutti radikaalisti yhteiskuntien kehityskulkua arabi- ja muslimimaailmassa ja laajemminkin. Yhdysvallat pystytti Nasserin vastaisen panislamistien hallitseman, Saudi-Arabian johtaman konservatiivisen blokin. Tämän ja sekulaarien nationalistien välille kehittynyt raivokas “arabien kylmä sota” eskaloitui vuosikymmenen ajaksi sisällissodiksi, joissa arabit teurastivat toisiaan Irakissa, Syyriassa, Jemenissä, Jordaniassa, Libanonissa ja muualla ja joihin sekaantumisen söi Egyptin voimat. Nasser oli avoin ajatukselle arabien ja Israelin konfliktin rauhanomaisesta ratkaisusta, joka olisi turvannut palestiinalaisten oikeudet. Jos Yhdysvallat ei olisi päättänyt leikata Nasserin siipiä ja asettua täysin Israelin puolelle, olisi voitu välttää vuoden 1967 kuuden päivän sota, johon Egypti osallistui heikentynein voimin ja joka merkitsi

käännekohtaa Nasserin arabismissa ja panislamismien uudelleenelppymistä.

Gergesin mukaan Nasserin parhaat ominaisuudet olisi voitu valjastaa kansallisen ja Lähi-idän alueellisen edistyksen ja maailmanlaajuisen vakauden palvelukseen. Jos Egypti olisi päässyt modernisoitumisen tielle, demokratia olisi voinut kehittyä maahan myöhemmin. Nasserin regiimin eristäminen ja yritykset sen kumoamiseksi Yhdysvaltojen toimesta 1950-luvun toisella puoliskolla vahvistivat Kairon autoritaarisia suuntauksia ja sotilaiden roolia maan sisäisissä asioissa.

Muita Gergesin analysoimia Lähi-idän maita ovat Syyria ja Libanon. Toisen maailmansodan jälkeen Syyriasta tuli ensimmäinen arabimaa, jonka johto kaadettiin CIA:n avustuksella ja josta tuli vaarallinen tulevia interventioita ennakoiva tapaus. Syyrian itsenäistyttyä 1946 nationalistit arvostivat Yhdysvaltoja sen antamasta tuesta Ranskan kolonialistien karkottamiselle. Neuvottelut amerikkalaisomisteisen Trans-Arabian-öljyputken rakentamisesta Syyrian läpi ja Syyrian tekemisestä saudiöljyn terminaaliksi kariutuivat 1949 Yhdysvaltojen tunnustettua Israelin.

Yhdysvaltojen politiikka muuttui radikaalisti pyrkimykseksi kaataa juuri itsenäistyneen maan hallitus. Yhdysvaltain valitsema prikaatikenraali **Husni al-Za’im** teki 1949 vallankaappauksen ja asetti itsensä pääministeriksi. Ennen vangitsemistaan ja teloittamistaan viiden kuukauden kulluttua hän ehti kumota perustuslain, murskata vasemmiston ja jopa allekirjoittaa rauhansopimuksen Israelin kanssa. Syyriassa valta oli nyt halukkaiden siepattavana ja orastava demokratia täysin säpäleinä.

Seurasi toinen sotilasvallankaappaus ja Syyriasta tuli yksi epävakaa maista, jonka hallitukset vaihtuivat tiheään. 1956 brittien salainen palvelu laati Syyrian hallituksen kaatamiseksi suunnitelman, johon amerikkalaiset liittyivät, mutta kaappaus peruttiin

alkaneen Suezin kriisiin vuoksi. Syyria onnistui torjumaan vielä kaksi Britannian ja Yhdysvaltojen johtamaa kaappaus 1956-57. Niissä yritettiin surmata johtavia upseereita, lietsoa maan sisällä epävakautta ja saada aikaan konflikti Syyrian ja sen rajanaapureiden Irakin ja Jordanian välillä.

Syyriassa koettu takaisku kirvoitti määrätietoisen yrityksen Libanonissa. Yhdysvaltojen ensimmäisessä sotilaallisessa invaasioissa Lähi-idässä 1958 maan rannikon edustalle ilmestyi 70 sotalaivaa, ja maihin nousi 10 000 amerikkalaisotilasta. Tarkoituksena oli pitää vallassa äärimmäisen länsimielinen ja Yhdysvaltain politiikkaa tukeva presidentti **Camille Chamoun**, jota panarabistit yrittivät saada väistymään ja turvata Yhdysvaltain vaikutusvalta alueella uhaksi koettuja Nasserin hegemoniaa ja Neuvostoliit-

toa vastaan. Lopulta Nasser kuitenkin mahdollisti Yhdysvaltojen kasvot säilyttävän poistumisen vaarallisesta tilanteesta auttamalla saavuttamaan kompromissisopimuksen väestöryhmien välillä. Päätös puuttua sotilaallisesti Libanonin asioihin avasi Pandoran lippaan toimimalla ennakkotapauksena jatkuville sekaantumisille Lähi-idässä ja muualla.

Egypti ja Iran, joilla oli valtavat inhimilliset resurssit ja jo varhain pyrkimys modernisaatioon, olisivat Gergesin mukaan voineet inspiroida alueen muita maita tiellä oikeusvaltioon, valtiollisten instituutioiden rakentamiseen ja tuottavaan teollistumiseen. Sen sijaan niistä tuli yhä militarisoituneempia ja despoottisemmin hallittuja maita, joissa vallitsivat alistavat yhteiskunnalliset suhteet ja syvenevä epätasa-arvo. Tämä toimi kasvualustana

ekstremistisille liikkeille, joille marginalisoituneiden, työttömien ja vihaisten nuorten miesten joukot olivat helppoa saalista.

Gergesin kirja auttaa ymmärtämään miksi Lähi-itä, "maailman tunkeutuvin alue", on sellaisessa tilassa kuin se on ja mihin suuntaan se olisi voinut kehittyä, jos länsivallat olisivat kunnioittaneet maiden pyrkimyksiä itsenäisyyteen ja taloudelliseen kehitykseen. Kirjan ansiona voidaan pitää myös sitä, että se kumoaa valitettavan yleisiä rasistisia väitteitä Lähi-idän kansojen kykenemättämyydestä demokratiaan. Niiden ei ole koskaan annettu edes yrittää.

Fawaz A. Gerges, *What Really Went Wrong, The West and the Failure of Democracy in the Middle East*, Yale University Press, New Haven and London, 2024.

Ajankohtaista tietoa AKYSin netissä www.akys.fi ja muissa lähteissä:

- **Palestiina Balfourin julistuksesta 1917 Gazan kansanmurhaan 2025**, Kamal Arankin kirja Palestiinan historiasta 1917-2025 (pdf) <https://akys.kapsi.fi/wordpress/palestiina-balfourin-julistuksesta-1917-gazan-kansanmurhaan-2025/>

- **Steadfastness in Service, The Palestinian Medical Relief Society Emergency Report 2025** (pdf), vuosikertomus Palestinian Medical Relief Societyn toiminnasta 2025. AKYS tukee PMRS:n toimintaa Gazassa ja Länsirannalla. <https://akys.kapsi.fi/wordpress/wp-content/uploads/2026/03/The-Palestinian-Medical-Relief-Society-Emergency-Report-2025.pdf>

- **Kidutus ja kansanmurha**. YK:n vuodesta 1967 lähtien miehitettyjen palestiinalaisalueiden erityisraportin Francesca Albanesen raportti *Torture and genocide*, A/HRC/61/71, 23.3.2026 1 Lyhennetty suomen-

nos Arabikansojen ystävyysseura r.y. <https://akys.kapsi.fi/wordpress/kidutus-ja-kansanmurha/>

- Alkuperäinen dokumentti: **Torture and genocide Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in the Palestinian territories occupied since 1967**, Francesca Albanese <https://www.ohchr.org/sites/default/files/documents/hrbodies/hrcouncil/sessions-regular/session61/advance-version/a-hrc-61-71-aev.pdf>

- **AKYSin ja SUMUDin kirje pääministeri Petteri Orpolle ja ulkoministeri Elina Valtoselle Israelin parlamentin Knessetin hyväksymästä laista kuolemanrangaistuksesta palestiinalaisille** <https://akys.kapsi.fi/wordpress/israelin-laki-kuolemanrangaistuksesta-kii-reellisia-toimia-vaaditaan/>

- **AKYSin muita kannanottoja ja vetoomuksia** <https://akys.kapsi.fi/wordpress/vetoomukset-2/>

- **Kansalaisjärjestöt: EU-Israel -asosiaatiosopimuksen jäädyttämättä jättäminen rikkoo EU:n perustavanlaatuisia ihmisoikeussitoumuksia** <https://www.alhaq.org/advocacy/27580.html>

- **Kuolleisuuden mittaamisen haasteet ja kiistat Gazan konfliktissa**, tutkijaryhmän (FT Agneta Kallström, VTT Timo R Stewart, LL Jan Parkki, TtT Mikko Häkkinen, prof Hannu Juusola) artikkeli *Kosmopolis* 1/2026, abstrakti (pdf ladattavissa) <https://journal.fi/kosmopolis/article/view/178447>

posti@akys.fi www.akys.fi Instagram: akys_yhdistys

Facebook: <https://www.facebook.com/groups/386186418097>

Kamal Aranki

Uskonnonvapaus on tyhjä sana miehityksen aikana

Israelin poliisi kielsi palmusunnuntaina korkea-arvoisia katolisen kirkon johtajia vieraillemasta Jeesuksen haudan kirkossa. Heidän tarkoituksenaan oli juhla palmusunnuntaita, joka on kristityille tärkeä juhla kaikkialla maailmassa. Sitä vietetään sen muistoksi, kun Jeesus saapui aasilla ratsastaen Jerusalemiin ja kansa juhli hänen tuloaan levittämällä kulkureitille palmunlehtiä sekä huutamalla riemuhuutoja.

Kielto on jatkoa Israelin muihin uskontoihin kuin juutalaisuuteen kohdistuvalle politiikalle. Pyhän ramadanin aikana Israel sulki Al-Aqsa -moskeijan ja esti rukoilijoita pääsemästä paikalle yli kuukauden ajan palmusunnuntaihin saakka. Kun rukoilijat sitten alkoivat kokoontua toreille ja kaduille rukoilemaan, Israelin poliisi hajotti heidät voimakeinoin pamppujen ja kyynelkaasun avulla.

Tätä politiikkaa pidetään osana sionismin perusajatuksia. Ennen sionismin vaikutusta kristityt muodostivat arviolta 12,5 % Palestiinan väestöstä. Nykyään heidän osuutensa on laskeutunut alle yhteen prosenttiin.

Kristityt, muslimit ja juutalaiset elivät alueella pitkään rinnakkain. Islamilaisen hallinnon alaisuudessa vuodesta 637 lähtien myös muita uskontoja kunnioitettiin. Jerusalemin valloituksen yhteydessä kalifi Umar ibn al-Khattab antoi kristityille niin sanotun Umarin sopimuksen (al-Uhda al-Umariyya), jonka mukaan he saivat harjoittaa uskontoaan vapaasti sekä hallita omaisuuttaan ja pyhiä paikkojaan. Vastineeksi he maksoivat suoje-luveroa (jizya).

Kalifi Umar ei suostunut rukoukseen Jeesuksen haudan kirkossa, vaikka Jerusalemin patriarkka pyysi häntä tekemään niin. Hän pelkäsi, että tämä voisi johtaa siihen, että muslimit alkaisivat vaatia kirkkoa itselleen. Sen sijaan hän rukoili noin 50 metrin päässä kirkosta. Tälle paikalle on myöhemmin rakennettu moskeija.

Samanlainen politiikka jatkui, kun muslimiarmeija Saladinin johdolla karkotti ristiretkeläiset Jerusalemissa vuonna 1187. Saladin suojeli Jeesuksen haudan kirkkoa ja määräsi sen turvaamisen. Tähän päivään asti kirkon avaimet ovat kahden muslimisuvun, Nuseibehin ja Joudehin, hallussa. He avaavat kirkon ovet aamuisin ja sulkevat ne iltaisin.

On myös huomionarvoista, että Jerusalemin valloitukset eivät näissä tapauksissa tapahtuneet väkivaltaisesti kaupungin pyhän aseman vuoksi. Sekä Umarin että Saladinin aikana kaupunkia piirrettiin ja odotettiin sen antautumista. Valloitusten jälkeen ei suoritettu verilöylyjä, vaan ihmisille annettiin mahdollisuus joko poistua vapaasti tai jäädä asumaan samoilla ehdoilla kuin paikalliset kristityt.

Umarin sopimus

Jumalan, Armeliaan Armahtajan, nimeen.

Tämä on se turvatakuu, jonka Jumalan palvelija Umar, uskovien johtaja, antaa Iliyan (Jerusalemin) asukkaille. Hän myöntää heille turvan heidän hengelleen, omaisuudelleen, kirkoilleen, risteilleen, sairailleen ja terveilleen sekä koko heidän uskonnolliselle yhteisölleen.

Heidän kirkkojaan ei oteta haltuun eikä niitä tuhota, eikä niitä tai niiden aluetta vähennetä millään tavoin. Myöskään heidän risteihinsä tai omaisuuteensa ei kajota. Heitä ei pakoteta luopumaan uskonnostaan, eikä ketään heistä kohdella vahingollisesti. Juutalaisia ei saa asettua asumaan heidän kanssaan Iliyaan.

Iliyan asukkaiden tulee maksaa jizyavero samalla tavoin kuin muiden kaupunkien asukkaat maksavat. Heidän tulee myös karkottaa sieltä roomalaiset ja rosivot. Ne, jotka lähtevät, ovat turvassa henkensä ja omaisuutensa osalta, kunnes saavuttavat turvapaikkansa. Ne, jotka jäävät, ovat turvassa, mutta heidän tulee maksaa jizya kuten muiden Iliyan asukkaiden.

Ne Iliyan asukkaat, jotka haluavat lähteä roomalaisten mukana omaisuutensa kanssa ja luopua kirkoistaan ja risteistään, ovat turvassa sekä itsensä että omaisuutensa osalta, kunnes saavuttavat määränpänsä. Ne, jotka haluavat jäädä, voivat jäädä ja maksaa jizya-veron kuten muut. Ne, jotka haluavat lähteä roomalaisten mukana, voivat tehdä niin. Ne, jotka haluavat palata koteihinsa, voivat tehdä niin, eikä heiltä oteta mitään ennen kuin heidän satonsa on korjattu.

Tämän asiakirjan sisältö on Jumalan liiton, Hänen lähettiläänsä suoje-luksen, kalifien suoje-luksen ja uskovi-en suoje-luksen alainen, edellyttäen että he maksavat heille kuuluvan jizya-veron.

Taina Dahlgren

Kolme uutta Palestiinaa käsittelevää kirjaa ja ajankohtainen klassikko

Mikko Lohikoski muistelee

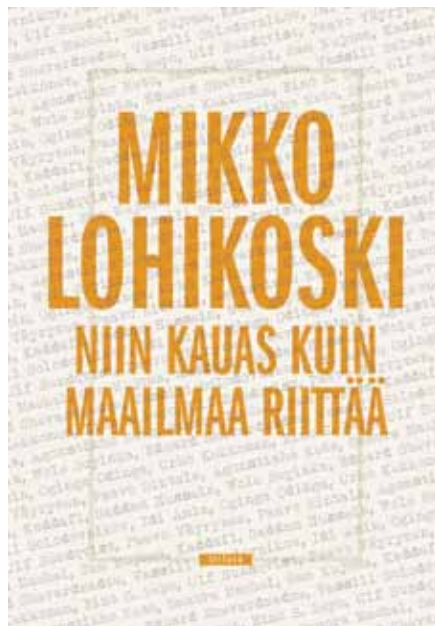
AKYSin pitkäaikainen pääsihteeriksi **Mikko Lohikoski** muistelee elämänsä ja toimintaansa teoksessaan *Niin kauas kuin maailmaa riittää* (Siltala 2026). Huomattava osa Mikon elämästä ja kirjasta on omistettu rakkautelle Palestiinaa kohtaan.

Mikko Lohikoski.

Kirja käy muun muassa läpi AKYSin perustamisen 51 vuotta sitten ja osoittaa, että vielä on työtä tekemättä: ”Suomen viivytely on ollut erittäin valitettavaa, koska aika ei ole neutraali tekijä. Asian pitkittyminen tietää lisää kärsimystä ja tuhoa – ja tarjoaa rauhan vastustajille tilaisuuksia sabotoida sen saavuttamista. Mitä laajempi ja aktiivisempi tuki Palestiinan kysymyksen poliittisen ratkaisun taakse saa-

daan, sitä voimallisemmin se pakottaa myös Israelin äärioikeistolaiset voimat tunnustamaan tosiasiat ja luopumaan suunnitelmistaan karkottaa palestiinalaiset. Lähi-itä on kokenut jo aivan liikaa kärsimystä. Nyt on aika ratkaista kriisi oikeudenmukaisesti. Se on niin Palestiinan kuin Israelinkin etu, ja Euroopan kannalta ensiarvoisen tärkeä.” (Muistelmat s. 560).

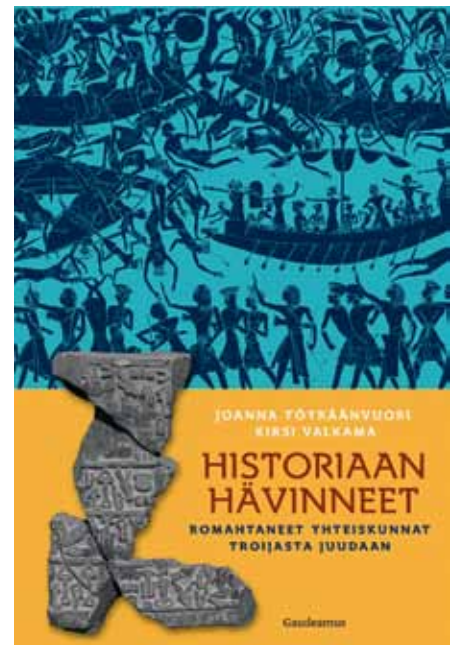
Kaikki toivo ei siis ole mennyttä, vaikka monet niin nykyisin luulevatkin.

Kirjan voi hankkia edulliseen hintaan osoitteesta: posti@akys.fi.

Palestiinan muinaisajat heräävät henkiin kahdessa kirjassa

Muinaisen lähi-idän tutkimuksen do-

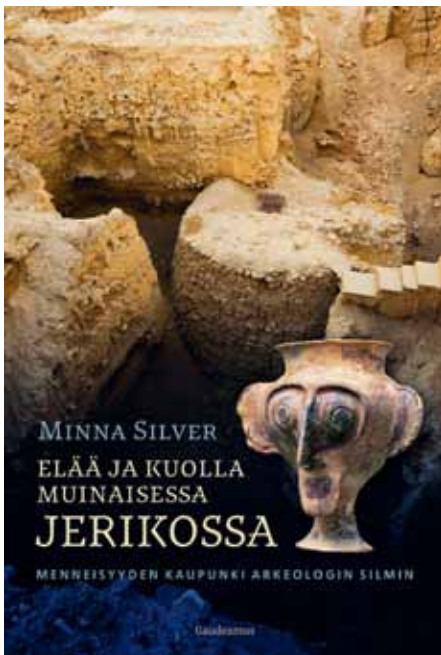
sentti **Joanna Töyräänvuori** ja Vanhan testamentin eksegetiikan dosentti **Kirsi Valkama** julkaisivat viime vuonna tietokirjan *Historiaan hävinneet, Romahtaneet yhteiskunnat Troijasta Junaan* (Gaudeamus 2025). Teos tuo lukijoille mielenkiintoista uutta tutkimustietoa Israel-Palestiinan alueen muinaisajojen ihmisistä, kaupunkivaltioista, niiden suhteista naapureihinsa, sodista ja sivilisaatioiden tuhoutumisista ja uusien synnystä.

Monet asiat panevat lukijan ajattelemaan. Kirjaa lukiessani rupesin miettimään miten nykyisten palestiinalaisten ja israelilaisten edeltäjät pronssikauden loppuvaiheissa ja rautakaudella olivat sijoittuneet alueelle. Filistealaiset ja heidän edeltäjänsä

asuttivat Levantin rannikkoa ja Gazaan, kun taas muinaiset israelilaiset pitivät nykyistä Länsirantaa kotinaan. Mitä tästä pitäisi ajatella – sitä voi jokainen tykönsään miettiä. Suosittelen perehtymistä historiaan – se avaa uusia maailmoja ja avartaa ajattelua. Ja tietenkin aina kannattaa pitää mielessä, että uusi aikakausi tuo aina uudet asetelmat.

Dosentti **Minna Silver** on kirjoittanut perusteellisen teoksen maailman vanhimpana yhtäjaksoisesti asuttuna kaupunkina pidetystä Jerikosta. Se sijaitsee Länsirannalla Jordanjoen laaksossa. Kirjan nimi on *Elää ja kuolla muinaisessa Jerikossa, Menneisyyden kaupunki arkeologin silmin* (Gaudeamus 2025).

Silverin teos on hyvin perusteellinen esitys Jerikon muinaisvaiheista myöhäiseen pronssikauteen saakka. Yhteistä tälle ja Töyräänvuoren-Valkaman teokselle on kysymys siitä keitä olivat muinaiset kanaaniilaiset. Tätä ei ole tutkimus kyennyt ratkaisemaan, vaikka erilaisia teorioita onkin esitetty. Silverin kirja avaa hienosti tutkijoiden pohdintaa. Paljon on vielä tutkittavaa tätäkin ajanjaksoa koskien.

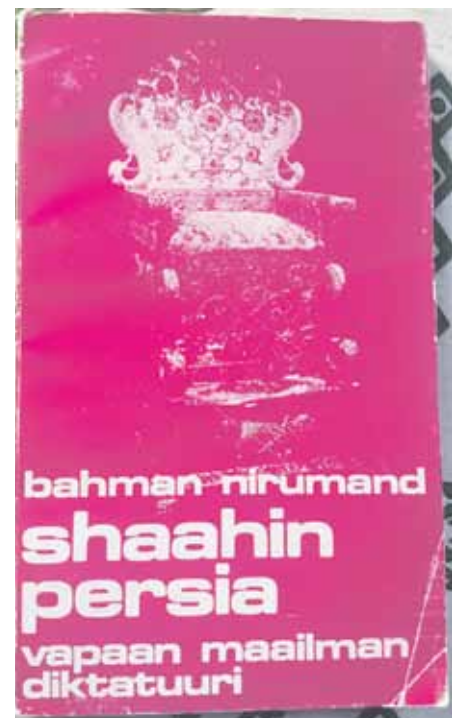
Ajankohtainen klassikko: Shaahin Persia, Vapaan maailman diktatuuri

Israel ja Yhdysvallat aloittivat massiivisilla pommituksilla hyökkäyssodan Irania vastaan helmikuun viimeisenä päivänä. Tätä kirjoitettaessa on menossa tulitauko. Jotkut ovat sodan rohkaisemina vaatineet viimeisen shaahin, kuninkaiden kuninkaan, Mohammad Reza Pahlavin (1919-1980) dynastian paluuta valtaan. Hänen poikansa Reza Pahlavi (s. 1960) on myös kampanjoinut ympäri maailmaa etsiessään tukea vallantavoittelulleen. Hän on vierailut mm. Ruotsissa.

Vuonna 1936 syntynyt iranilainen kirjailija **Bahman Nirumand** osoittaa vuonna 1967 julkaistussa teoksessaan *Shaahin Persia, Vapaan maailman diktatuuri*, että dynastian paluu ei ole hyvä idea eikä se vastaa iranilaisten etua. Kirjan on Olli Paunu suomentanut 1969 ja se ilmestyi sopivasti ennen keväällä 1970 tapahtunutta shaahin Suomen-vierailua. Kuten Seppo Rinne tämän lehden toisessa artikkelissa osoittaa, on Yhdysvallat ennenkin sekaantunut Iranin asioihin mitä valitettavimmilla tavoilla. Nirumand syventää tietoisuutta brittien ja amerikkalaisten sekaantumisesta mm.

maan talouteen. Kirja on säilyttänyt ajankohtaisuutensa, vaikka se kirjoitettiin lähes 60 vuotta sitten. Kolonialistien ahneus ja vallanhalu eivät ole maailmasta kadonneet ja samat tekijät toistavat samoja virheitä vuodesta toiseen, vaikka hyvin ovat niiden seurauksista tietoisia.

Nirumandin teoksen voi edelleen löytää ainakin Helsingin kaupunginkirjastosta ja antikvaarisista kirjakaupoista.

Helsinki 30.3.

Arabikansojen ystävyysseura ry (AKYS) 50 vuotta Palestiina kansan rinnalla

GAZA tarvitsee apua enemmän kuin koskaan

Gazan pommituksissa on kuollut yli 72000 ihmistä ja yli 170000 ihmistä on haavoittunut. Yli 10000 ihmistä on kadonnut ja he ovat todennäköisesti kuolleet ja jääneet raunioiden alle.

90% Gazan asuinrakennuksista on tuhoutunut tai vaurioitunut. Suurin osa Gazan sairaaloista, yliopistoista ja kouluista on tuhoutunut. Kaupunkien sähkö-, vesi- ja viemäriverkosto on tuhoutunut pommituksissa tai tuhottu maansiirtokoneilla.

Israelin toteuttaman kansanmurhasodan seurauksena Gazassa on yli 20000 orpolasta ja tuhansia vakavasti haavoittunutta, jotka tarvitsisivat kiireellistä sairaalahoitoa.

Avusta Gazan hädänalaisia palestiinalaisia!

Tulitaukosopimuksesta huolimatta Israel jatkaa Gazan pommituksia ja nälännytsstrategiaa rajoittaen humanitaarisen avun pääsyä Gazaan. Samalla avustajajärjestön toimintamahdollisuudet ovat kaventuneet huomattavasti.

AKYS lähettää Gaza-hätäapukeräyksen tuotot Palestinian Medical Relief Societyyn (PMRS) terveydenhuoltotyöhön Gazassa. PMRS on kaikesta huolimatta kyennyt jatkamaan avun toimittamista Gazaan. PMRS on UNRWA:n jälkeen toiseksi suurin Gazaan hätäapua antava organisaatio.

PMRS:n kuukausiraporttien mukaan PMRS:llä on Gazassa noin 50 ensiaputiimiä, jotka auttavat kuukausittain 60000-110000 ihmistä. PMRS:llä on myös erityistiimejä ja kättilöitä huolehtimassa raskaana olevista naisista.

Gazan terveydenhuollon tukimaksut AKYSin Palestiina-tukitilille

Arabikansojen ystävyysseura

FI95 8000 1300 9905 05

Viitenumero 3007

Voit tehdä kuukausilahjoituksen merkitsemällä tilisiirron toistuvaksi kuukausittain.

Voit tehdä lahjoituksen myös MobilePay 15845.

Kiitos tuestasi Gazan hädänalaisille!

Ghassan Kanafani (1936-1972)

Surullisten appelsiinien maa (1962)

Lähdössämme Jaffasta Akkoon ei ollut mitään surullista. Oli kuin aina juhla-aikoina, kun mennään johonkin toiseen kaupunkiin. Akkossa aika kului tavalliseen tapaan ilman mitään odotamatonta. Minä olin nuori ja luultavasti olin vain iloinen, ettei niinä päivinä tarvinnut mennä kouluun. Olipa miten tahansa, kuva alkoi vähitellen hahmottua yönä, jolloin Akkoon tehtiin suuri hyökkäys. Se yö kului julmana ja katkerana miesten epätoivon ja naisten rukousten keskellä. Sinä, minä ja muut ikäisemme olimme liian nuoria ymmärtääksemme mitä kaikki lopulta merkitsi, mutta sinä yönä tapahtumien kulku alkoi paljastua. Aamulla, kun juutalaiset uhkaavina ja raivoten vetäytyivät, talomme oven edessä oli kuorma-auto. Nopeasti ja kuumeisesti koottiin joitain vuodevaatteita ja heitettiin sinne. Minä nojailin talon vanhaan aitaan, kun näin äitisi ja tätisi kiipeävän autoon lapsineen. Isäsi heitti sinut ja sisaruksesi autoon matkatavaroiden päälle, nosti sitten minut kuljettajan kopin päälle, missä näin veljeni Riyadin istuvan hiljaa. Auto lähti liikkeelle jo ennen kuin löysin hyvän asennon. Ihana Akko hävisi vähitellen näkyvistä, kun auto kääntyi Ras Naqouran mutkaiselle tielle.

Oli melko pilvistä ja minua alkoi viltuttaa. Riyad istui ihan hiljaa, roikotti jalkojaan, nojasi matkatavaroihin ja tuijotti taivaalle. Minä istuin hiljaa, leuka polvissa kädet jalkojen ympäri. Appelsiinipuiden lehtoja toinen toisensa perään oli molemmin puolin tietä. Olimme kaikki peloissamme. Kuorma-auto puhkui kosteassa maastossa ja kaukaisten laukausten äänet olivat ikään kuin jäähyväiset.

Kun kaukainen Ras Naqoura tuli näkyviin pilveilevästä sinisestä horisontista, auto pysähtyi. Naiset laskeutuivat kuormasta ja istuivat maalaisesti jalat ristissä appelsiinikorin eteen. He kantoivat appelsiineja ja kuulimme heidän itkunsa. Siihen aikaan minusta tuntui, että rakastimme appelsiineja ja isot, puhtaat hedelmät olivat silmissämme kallisarvoisia. Kun naiset olivat ostaneet appelsiineja, he toivat ne autolle. Sinun isäsi tuli alas kuljettajan paikalta ja ojensi kätensä ottaakseen yhden appelsiinin. Hän katsoi sitä vai-ti ja puhkesi sitten kyyneliin kuin epätoivoinen lapsi.

Ras Naqourassa automme pysähtyi monien muiden autojen lähelle. Miehet luovuttivat aseensa paikalla ollevalle poliisille. Kun meidän vuoromme tuli, näin kiväärit ja konekiväärit pöydällä. Katsoin pitkää kuorma-autojonoa mutkittelevalla tiellä tulossa Libanoniin ja etääntyessä appelsiinien maasta. Minäkin purskahdin itkuun. Äitisi katseli edelleen hiljaisena appelsiinia. Kaikki appelsiinipuut, jotka isäsi oli jättänyt juutalaisille, loistivat hänen silmissään, kaikki hyvin hoidetut appelsiinipuut, jotka hän oli ostanut yksitellen, olivat kirjottuina hänen kasvoillaan ja heijastuivat kyynelissä, joita hän ei voinut hallita poliisiase-man virkailijan edessä.

Iltapäivällä, kun saavuimme Saidaan, meistä oli tullut pakolaisia.

Me olimme tien tuomassa ruuhkassa. Isäsi oli vanhentunut ja näkyi, ettei hän ollut nukkunut pitkään aikaan. Hän seiso i tielle kasattujen tavaroidensa edessä. Kuvittelin, että jos menen hänen luokseen ja sanoisin hänelle jotain, hän räjähtäisi minulle: ”Ki-

rottu olkoon isäsi! Kirottu..!” Nuo kaksi kIROUSTA olivat pürtyneinä hänen kasvoihinsa. Minä, tiukan uskonnollisen koulun kasvatti, epäilin halusiko Jumala tosiaan tehdä ihmisistä onnellisia. Epäilin myös, kuuliko ja näkikö Jumala kaiken. Värikuvat, joita meille oli tarjolla koulun kappelissa, esittivät Jumalaa lapsille lempeänä ja hymyilevänä, näyttivät nyt niiden ihmisten valHEELTA, jotka astuvat tiukan uskonnolliseen kouluun saadakseen muita paremmat palkat. Olin varma, että se Jumala, jonka olimme tunteet Palestiinassa, oli myös paennut, oli pakolaisena jossain paikassa, jota en tiennyt, eikä hän löytänyt ratkaisua omiinkaan ongelmiinsa. Ja me ihmis-pakolaiset, jotka istuimme katukiveyksellä odottamassa uutta kohtaloa antamaan jonkin ratkaisun, meidän vastuullamme oli löytää katto, jonka alla yöpyä. Kipu oli alkanut riepoa naiivin pikkupojan mieltä.

Yö oli pelottava. Pimeys, joka vähitellen peitti meidät, kauhistutti sydäntäni. Pelkkä ajatuskin, että joutuisin yöpymään katukiveyksellä, herätti kaikenlaisia pelkoja. Kukaan ei säälinyt minua. En löytäisi ketään lohduttamaan. Isäsi hiljainen katse lisäsi uutta kauhua rintaani. Appelsiini, jota äitisi piti kädessään, syytytti pääni tuleen. Kaikki olivat hiljaa, tuijottivat mustaa tietä, toivoen kohtalon ilmestyvän käänteeseen takaa ja tuovan ratkaisun vaikeuksiimme, että voisimme seurata häntä johonkin suojaan. Yhtäkkiä kohtalo tulikin: setäsi oli ennättänyt kaupunkiin ennen meitä ja oli kohtalomme.

Setäsi ei ole koskaan kovasti luottanut eettiseen toimintatapaan. Mut-

ta kun hän löysi itsensä jalkakäytävältä kuten me, hän menetti sen kokonaan. Hän meni juutalaisten haltuunsa ottamaan taloon, avasi oven, heitti tavaran sisään, käänsi kasvonsa heitä kohti ja sanoi kaunopuheisella arabialla: ”Menkää Palestiinaan!” Oli varmaa, etteivät he mene, mutta he pelästyivät tästä epätoivosta, perääntyivät yhteen huoneeseen, ja jättivät setäsi alueeksi katoksen ja tiililattian.

Setäsi vei meidät siihen suojaansa ja osoitti meille paikan omien tavaroidensa ja perheensä lisäksi. Me pienenet nukuimme yön lattialla. Meillä oli peittona miesten takit, ja kun aamulla heräsimme, näimme, että miehet olivat viettäneet yön tuoleissa. Tragedia oli alkanut syöpyä syvälle mieleen.

Emme viipyneet Saidassa pitkään. Setäsi huone ei ollut tarpeeksi iso puolellekaan meistä, kuitenkin olimme siellä kolme yötä. Sitten äitisi pyysi isääsi etsimään töitä tai palaamaan appelsiinipuuden alueelle. Isäsi huusi hänelle päin naamaa raivosta värisevällä äänellä ja äitisi vaiken. Perheongelmat olivat alkaneet. Onnellisen, yhteenkuuluvan perheen olimme jättäneet taakse kuten maan, talon ja niitä puolustaneet marttyyrit.

En tiennyt, mistä isäsi sai rahansa. Tiedän, että hän myi vaimolleen ostamansa kullan, jolla hän tahtoi tehdä vaimonsa onnelliseksi ja ylpeäksi. Mutta kulta ei tuottanut tarpeeksi rahaa ratkaisemaan ongelmamme. Täytyi olla joku muu lähde. Lainasiko hän sen jostain? Oliko hän huomauttamme myynyt jotain mukanaan tuomaansa? En tiedä. Mutta muistan meidän muuttaneen Saidan lähellä olevaan kylään, ja siellä isäsi istui kivi-parvekkeella. Hän hymyili ensimmäistä kertaa odottaessaan toukokuun viidennettätoista päivää ja paluuta voittoa armeijoiden jälkeen.

Toukokuun 15. päivä tuli katkeran odotuksen jälkeen. Keskiyöllä isäsi herätti minut unesta jalallaan ja sanoi toiveikkaasti: ”Nouse ylös katsomaan, kun arabiarmeijat vyöryvät Palesti-

naan.” Ampaisin ylös ja me kiipesimme avojaloin kukkulan yli päätielle noin kilometrin päähän kylästä. Me kaikki, vanhat ja nuoret, juoksimme henkeä haukkoen kuin hullut. Ras Naqouraan tulossa olevien autojen valot hohtivat kaukana. Kun pääsimme tielle, tuntui kylmältä, mutta isäsi huuto poisti kaiken muun mielestämmme. Hän alkoi juosta kuormureiden perässä. Hän huusi heille. Hän karjui ja haukkoi henkeään, mutta jatkoi juoksemista rekka-autojen jonon perässä kuin pieni poika. Me juoksimme

hänen rinnallaan, huusimme kuorossa hänen kanssaan. Ystävälliset sotilaat katsoivat meitä kypäriensä alta, hiljaisina ja liikkumatta. Me haukoimme henkeä. Sillä välin isäsi juoksi viidestäkymmenestä ikävuodestaan huolimatta, kaivoi samalla taskuistaan savukkeita sotilaille ja meni huutaen heidän luokseen. Me juoksimme edelleen hänen rinnallaan kuin pieni vuohilauma.

Yhtäkkiä kuorma-autojen tulo loppui. Palasimme uupuneina taloon hengitys vinkuen. Isäsi oli täysin hiljaa, emmekä mekään voineet puhua.

Ohi ajavan auton valot valaisivat isäsi kasvot. Ne olivat täynnä kyneleitä.

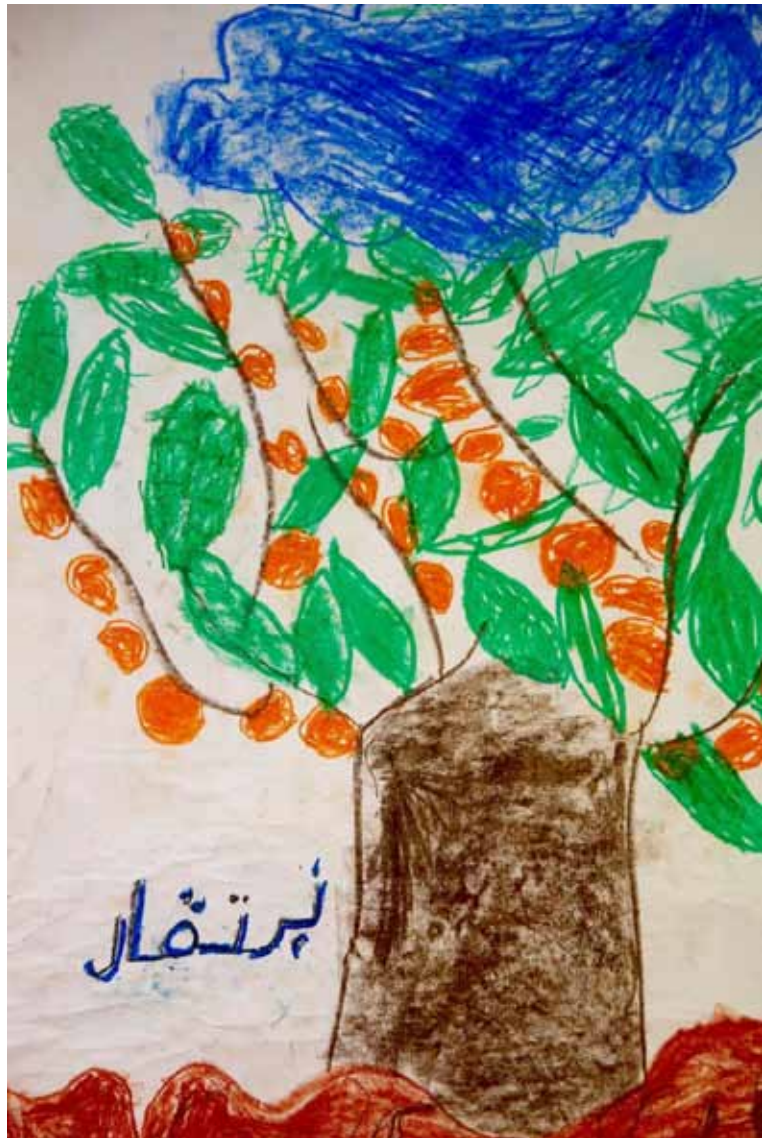
Tämän jälkeen kaikki eteni hitaasti. Saimme vääriä tietoja ja totuus kaikessa katkeruudessaan petti meidät. Epätoivo hiipi takaisin ihmisten kasvoille. Isällesi alkoi olla suunnattoman vaikeaa mainita Palestiinaa ja puhua onnellisesta ajasta viljelyksillään ja talossaan. Meistä tuli massaa, joka kehysti uuden elämän tragediata. Me olimme myös kurjia, jotka ihan helposti keksimme, että isäsi komennus kiivetä aamuvarhaisella kukkulalle harhautti meidät vaatimasta aamiaista.

Vaikeudet alkoivat. Jollain merkittävällä tavalla vähäisinkin tapahtuma riitti kiihdyttämään isäsi. Muistan hyvin, kun kerran joku kysyi häneltä jostain – en joko tiedä tai muista mitä. Hän meni lukkoon ja alkoi sitten vapista kuin olisi saanut sähköiskun. Hetkinä, jolloin hän tunsu vahvasti, että pystyy lopettamaan vaikeutensa ja pelätessään jonkun toimivan sinä hetkenä, hän alkoi mutista itseksensä ja pyöriä ympäri, ympäri, kuin etsisi jostain, mitä me emme voineet nähdä.

Sitten hän tarttui arkkuun, joka oli tullut mukamme Akkosta ja alkoi viskoa sen sisältöä hurjan hermostunein liikkein. Äitisi oli ymmärtänyt heti kaiken ja huolestuessaan kuten äidit aina lastensa ollessa vaarassa, hän työnsi meidät pois huoneesta ja pyysi meitä juoksemaan mäelle. Mutta me pysyttelimme ikkunassa. Painoimme korvat siihen kiinni ja kuulimme isäsi äänen: ”Minä tapan ne. Minä tapan itseni. Olen valmis... Haluan...”

Isäsi vaiken. Katsoimme taas huoneeseen ovenraosta ja näimme hänet pitkällään maassa itkemässä henkeään haukkoen ja hampaita kiristellen. Äitisi istui vieressä katselemassa häntä pe-lokkaana.

Emme ymmärtäneet. Mutta muistan, että kun näin mustan revolverin lattialla hänen vieressään, ymmärsin kaiken. Hirviön nähneen lapsen kuolemankauhun ajamana juoksin mäelle, pois talosta.

Kun jätin talon taakseni, jätin taakse myös lapsuuteni. Kävi selväksi, ettei elämämme olisi enää mukavaa eikä ollut enää helppoa elää rauhassa. Asiat olivat edenneet siihen pisteeseen, että ainoa ratkaisu olisi kuulla kalloon meile kaikille. Siksi meidän piti toimia kaikessa tekemisissämme sopivasti, ei pitänyt nälkäisenä pyytää syötävää, piti pysyä hiljaa, kun isäsi kertoi vaikeuksistaan, nyökätä ja hymyillä, kun hän sanoi meille: ”Menkää ja kiivetkää mäelle älkääkää tulko takaisin ennen puoltapäivää.” Minä palasin illalla hämärän laskeuduttua. Isäsi oli vieläkin sairas ja äitisi istui hänen vieressään. Sinun silmäsi kiilsivät ja huulesi olivat kiinni kuin eivät olisi koskaan auki olleetkaan, kuin ne olisivat parantumaton haava.

Sinä kyyhötit siellä yhtä kaukana lapsuudestasi kuin appelsiinipuiden maasta – niistä appelsiinipuista, joita viljelijä oli hoitanut lähtöönsä asti ja joiden kertoi kuihtuvan, jos tuli joku muutos ja vieras käsi kastelisi niitä.

Isäsi makasi edelleen sängyllä. Äitisi pidätteli murheisia kyneleitänsä, jotka eivät olleet loppuneet. Livahdin huoneeseen. Kun katsoin isäsi kasvoihin, jotka nykivät pidätetystä raivosta, näin samalla revolverin matalalla pöydällä, ja appelsiinin sen vieressä.

Appelsiini oli kuivunut ja rypistynyt.

Ghassan Kanafani The land of Sad Oranges. Kirjassa Ghassan Kanafani Men in the Sun and Other Palestinian Stories Lynne Rienner Publishers Colorado and London 1999, s 75-80

Englannista suomentanut Sirkku Kivistö, tarkistanut Haseeb Shehadeh

Sirkku Kivistö

Vantaalta Palestiinaan

Suomen Palestiinalaisten Yhdistys ja Sumud ry järjestivät lokakuussa 2025 Vantaalla mielenosoituksen otsikolla Vantaalta Palestiinaan – marssi kansanmurhaa vastaan. Arabikansojen ystävyysseura oli mukana yhtenä tukija-järjestönä.

Tikkurilan torilla syntyi tuuma vastauksena kysymykseen Mitä Vantaalta Palestiinaan? Ystävyyskaupunki Palestiinasta? Aiemmin Vantaa oli luonut yhteydet Ukrainan Boryspil-kaupunkiin. Kaupunkeja yhdistää se, että ne ovat lentokenttäkaupunkeja. Voisiko yhdistävä teema palestiinalaiseen kumppaniin olla YK:n kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestö UNESCO:n Oppivat kaupungit -toiminta? Oppivat kaupungit (learning cities) -verkosto on perustettu 2013 ja nykyään siihen kuuluu 350 kaupunkia 80 maasta. Vantaa on liittynyt verkostoon 2020. Espoo ja Tampere ovat myös jäseniä.

Käynnissä on Arabikansojen ystävyysseuran, Psykologien Sosiaalinen Vastuu ry:n ja Vantaan rauhanpuolustajien vapaaehtoisten valmistelutyö. Hyviä neuvoja esityksen koostamiseen on saatu Kuntaliiton ja Vantaan kaupungin kansainvälisten asioiden yksiköistä, Suomen Ramallahin-edustustosta sekä Vantaan kaupunginvaltuutetuilta, jotka ovat tehneet aiemmin aloitteita palestiinalaisasioista. Ilahduttavasti jo yksi kansanedustajakin on luvannut aut-

taa asiassa. Tiedekeskus Heurekan kanssa neuvotellaan myös.

Minkä muotoista Oppivat kaupungit -toiminta Suomen ja Palestiinan välillä voisi olla? Ideointi on käynnissä. Kaupunkien välinen yhteistyö koskisi tietovaihtoa elinikäisen oppimisen edellytyksistä. Oppivat Vantaa ja Madina (kaupunki) olisi kuitenkin voittopuolisesti kaupungin tukemaa kansalaistoimintaa. Olisi hyödyllis-

tä luoda yhteyksiä Vantaalla asuviin palestiinalaisiin. Oppivat kaupungit -verkosto pitää joka kolmas vuosi kansainvälisen konferenssin. Vantaa voisi lähettää sinne edustajansa, jolloin kaupunki olisi ajan tasalla verkoston suuntaviivoista. Kaupungin ja järjestöjen yhteistyöllä kasvaisi ihmisten kiinnostus ja tieto Palestiinasta, mikä on koko idean varsinainen tavoite.

Beit Afjal Assumoud -järjestön toimintakeskuksen seinämaalauksen lasten leikkipihalla.

Arabikansojen ystävyysseura ry (AKYS) 50 vuotta Palestiina kansan rinnalla

AKYS on perustettu vuonna 1975 edistämään Suomen ja arabikansojen ystävällisiä suhteita ja keskinäistä tunte-
musta

AKYS osallistuu kansalaisjärjestöjen kampanjointiin Gazan sotaa ja Israelin miehitystä vastaan sekä toimii palestiina-
laisten oikeuksien toteuttamiseksi.

AKYS vaikuttaa poliittisiin päättäjiin Suomessa ja EU:ssa Lähi-idän oikeudenmukaisen rauhan puolesta.

AKYS raportoi palestiinalaisten oikeuksien ja elinmahdollisuuksien loukkauksista.

AKYS toimittaa humanitaarista apua palestiinalaisille

AKYS kerää varoja Palestinian Medical Relief Society -järjestön lääkinälliseen hätäapuun Gazassa (keräyslupa
RA/2020/1032). Varat toimitetaan suoraan perille ilman keräyskuluja.

Arabikansojen ystävyysseura

FI95 8000 1300 9905 05, Viitenumero 3007

MobilePay # 15845

AKYS toimii palestiinalaisten pakolaisleireillä Libanonissa yhdessä Beit Atfal Assumoud -järjestön kanssa:

- Vanhuskummitoiminnan kautta pääsee vähävaraisen apua tarvitsevan vanhuksen kummiksi
- Kummilapsitoiminta välittää kummeja vähävaraisten perheiden lapsille
- Päiväkotikummitoiminnan kautta tuetaan kahta lasten päiväkotia

Tarkemmin humanitaarisista keräyksistä ja kummitoiminnasta: www.akys.fi

Tervetuloa mukaan toimintaan!

Yhteys: posti@akys.fi tai nettisivujen www.akys.fi Tule jäseneksi -linkin kautta

Facebook: <https://www.facebook.com/groups/386186418097>

Instagram: [akys_yhdistys](https://www.instagram.com/akys_yhdistys)

